

Харківський національний
економічний університет

Управління розвитком

Всеукраїнська науково-практична конференція
"Проблеми і перспективи економічного
розвитку підприємства"
8 – 10 грудня 2010 р.

Секція 1
"Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства"

Секція 2
"Мотиваційна стратегія управління персоналом підприємства
як складова розвитку підприємства"

Секція 3
"Управління розвитком підприємства
в умовах економічних знань"

Збірник наукових робіт

№ 20 (96) 2010

видається щомісячно

Харків · ХНЕУ · 2010

Засновник і видавець ХНЕУ.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ № 16779–5351 Пр. від 21.05.2010 р.

Затверджено на засіданні
вченої ради університету,
протокол № 3 від 01.11.2010 р.

Редакційна колегія

Пономаренко В. С. — докт. екон. наук, професор (головний редактор)
Афанасьєв М. В. — канд. екон. наук, проф. **Малярєвський Ю. Д.** — канд. екон. наук, доц.
Внукова Н. М. — докт. екон. наук, проф. **Назарова Г. В.** — докт. екон. наук, проф.
Грігорян Г. М. — докт. екон. наук, проф. **Орлов П. А.** — докт. екон. наук, проф.
Гриньова В. М. — докт. екон. наук, проф. **Пушкар О. І.** — докт. екон. наук, проф.
Дікань Л. В. — канд. екон. наук, проф. **Сєдова Л. М.** — відповідальний секретар
Дороніна М. С. — докт. екон. наук, проф. **Тридід О. М.** — докт. екон. наук, проф.
Іванов Ю. Б. — докт. екон. наук, проф. **Українська Л. О.** — докт. екон. наук, проф.
Кизим М. О. — докт. екон. наук, проф. **Хохлов М. П.** — докт. екон. наук, проф.
Клебанова Т. С. — докт. екон. наук, проф. **Ястремська О. М.** — докт. екон. наук, проф.
Левикін В. М. — докт. техн. наук, проф. (заступник головного редактора)

Поштова адреса

засновника і видавця:

61001, Україна, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Головний редактор **Пономаренко В. С.**
Конт. телефон: (057)702-03-04

Поштова адреса редакції:

61001, Україна, м. Харків,
пров. Інженерний, 1а, 1 під'їзд

Зав. редакції **Сєдова Л. М.** (057)758-77-05
Редакція (057)758-77-04

Редактори: **Дуднік О. М., Грицай І. М.,
Замазій О. Є., Лященко О. Г.,
Лященко Т. О., Муштай Т. О.,
Носач О. С., Онолко О. М.**

Комп'ютерна верстка — **Фоміна К. С.**

E-mail: vydav@ksue.edu.ua

Відповідальність за достовірність фактів, дат, назв, імен, прізвищ, цифрових даних, які наводяться,
несуть автори статей.

Рішення про публікацію статті приймає редакційна колегія. У текст статті без узгодження з автором
можуть бути внесені редакційні виправлення або скорочення.

Редакція залишає за собою право їх опублікування у вигляді коротких повідомлень і рефератів.

При передрукуванні матеріалів посилання на збірник обов'язкове.

Підписано до друку 02.12.2010 р.

Формат 84×108 1/16. Папір MultiCopy.

Ум.-друк. арк. 28,5. Обл.-вуг. арк. 35,91. Тираж 500 прим. Зам. № 879.

Ціна договірна.

Видавець і виготівник — видавництво ХНЕУ, 61001, м. Харків, пр. Леніна, 9а.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи.

© Харківський національний
економічний університет, 2010.
© Видавництво ХНЕУ,
дизайн, оформлення обкладинки, 2010.

Секція 1

"Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємства"

Богдан Ю. М. Маркетингова складова інноваційної діяльності сучасного машинобудівного підприємства України.....	7
Бровкова О. Г., Манакова О. І. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємств машинобудування Одеського регіону.....	9
Преображенская Е. С., Денисюк О. В. Формирование интеллектуального капитала на основе знаний предприятия.....	11
Бровкова Е. В. Инновационное развитие туристической фирмы на основе кластерного подхода.....	13
Андрощук І. В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства.....	14
Бачинська О. В. Особливості інвестиційної діяльності страхових підприємств.....	16
Вацьковски К. С., Гордиенко Л. Ю. Поддержка инвестиционно-инновационной деятельности польских малых и средних предприятий со стороны государства и Европейского Союза.....	18
Гриньова В. М. Оцінка якості функціонування системи управління у сфері малого підприємництва.....	20
Дронова А. Ю. Інвестиційний аспект розвитку роздрібного ринку нафтопродуктів України.....	21
Зелінський Р. Л. Проблеми залучення іноземних інвестицій в Україні.....	23
Ларіна К. В. Стан та перспективи розвитку високотехнологічних підприємств.....	25
Коюда П. М., Шейко І. А. Вплив факторів зовнішнього середовища на рівень інноваційної активності та обсяг інноваційних витрат в Україні.....	27
Плішка Т. П. Інноваційна діяльність в умовах фінансової кризи.....	30
Рижа Т. В. Засади стратегічного управління фінансово-господарською діяльністю вищих навчальних закладів.....	32
Салун М. М. Системний підхід до визначення факторів модернізації ресурсного потенціалу промислових підприємств.....	34
Шевченко І. В. Становлення малого інноваційного підприємництва в Україні.....	36
Серпухов М. Ю. Оцінка ефективності комерціалізації інноваційного продукту підприємства.....	39
Юрченко Л. С. Бренд підприємства як складова його інноваційного розвитку.....	41
Федулова І. В. Дослідження характеру інноваційних змін на підприємстві.....	43
Леонова Ю. А. Формирование системы оценки уровня логистического обслуживания.....	44
Ізмайлов Я. О. Облік незавершених капітальних інвестицій в нематеріальні активи за ПСБО та МСФЗ.....	47
Шейко І. А. Оцінка ефективності інноваційної діяльності на прикладі підприємств машинобудування.....	49
Ізмайлова О. О. Аналітична складова управління поліпшенням основних виробничих засобів на промислових підприємствах.....	51

Селезньова Г. О. Мотивація у процесі формування ключових компетенцій підприємства.....	107
Грузіна І. А. Аналіз факторів зовнішнього впливу на формування персоналу промислових підприємств.....	109
Касьянова А. О. Енергетична безпека України та світу в контексті її економічного забезпечення	112
Небилиця О. А. Аналіз кар'єрного зростання персоналу на основі динаміки якісного та кількісного складу машинобудівних підприємств.....	116

Секція 3 "Управління розвитком підприємства в умовах економічних знань"

Жилієва І. Ю. Узагальнення джерел пошуку персоналу підприємства.....	118
Король С. А. Оцінка ефективності структури капіталу	119
Швець Л. В. Властивості трудового потенціалу промислового підприємства	122
Литвиненко А. О. Розвиток матеріально-технічної бази підприємства: концептуальні засади та механізм управління	124
Полозова Т. В., Сахненко І. В. Динамика развития машиностроительной отрасли Украины.....	127
Кобзев П. М. Системный подход к управлению конкурентоспособностью предприятия с учетом знания его системного состояния.....	129
Скопенко Н. С. Теоретико-методичні засади проектування інтеграційного розвитку підприємств	131
Бусурган М. А. Фінансова стійкість як економічна категорія.....	133
Ковшова С. О. Необхідність оптимізації руху грошових потоків підприємства в сучасних умовах господарювання.....	135
Поповиченко Г. С. Основні "засоби" чи "фонди"?.....	137
Мазко Т. І. Проблеми реформування інформаційного забезпечення на регіональному рівні	138
Коршунов Є. А. Ризик-підхід до планування витрат від операційної діяльності промислових підприємств.....	140
Плоха О. Б. Життєвий цикл компетентної організації.....	142
Пермінова А. О. Особливості реалізації функцій маркетингових комунікацій підприємствами	144
Юсвалєва А. В., Сахно Т. В. Фінансова безпека та фінансова стійкість підприємства: теоретико-методологічні особливості	147
Петренко О. О. Ситуаційний підхід до адаптації системи навчання персоналу	149
Запашук Л. В. Система показників оцінки виробничого потенціалу підприємства	151
Орлова А. Ю. Развитие методического обеспечения определения себестоимости продукции промышленных предприятий.....	153
Отенко В. І. Забезпечення компетентного вибору підприємства.....	155
Сірко А. В., Найдич Н. М. Управління ринковою вартістю підприємства: теорія і практика транзитивної економіки	157
Тімонін К. О. Оцінка ступеня емоційної задоволеності брендом машинобудівного підприємства.....	159
Басова О. С. Науково-технологічна діяльність Харківського регіону	161

ДИНАМИКА РАЗВИТИЯ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ УКРАИНЫ

Аннотация. Рассмотрена динамика темпов роста и развития машиностроительной отрасли Украины. Обозначены ключевые факторы, оказывающие влияние на снижение промышленного потенциала данной отрасли.

Анотація. Розглянуто динаміку темпів зростання і розвитку машинобудівної галузі України. Позначено ключові фактори, що впливають на зниження промислового потенціалу даної галузі.

Annotation. The dynamics of growth and development of engineering industry in Ukraine are examined. Key factors influencing the decline of industrial capacity in the industry are identified.

Ключевые слова: развитие машиностроительной отрасли, машиностроительный комплекс, промышленная продукция, факторы промышленного потенциала, устойчивый рост.

Машиностроение существует более 200 лет и остается ведущей отраслью промышленности по производству валовой продукции. Выпускает средства производства для различных отраслей народного хозяйства, машиностроение реализует достижения научно-технического прогресса и обеспечивает комплексную механизацию и автоматизацию производства.

Машиностроительный комплекс Украины охватывает 11 267 промышленных предприятий: 146 крупных, 1 834 средних, 9 287 малых, более 22 % занятого промышленно-производственного персонала, 13,4 % общего объема промышленной продукции и свыше 15 % стоимости основных производственных фондов [1].

Машиностроительный комплекс охватывает более 20 специализированных отраслей. В зависимости от того, на какой рынок ориентирована продукция, выпускаемая предприятиями машиностроительного комплекса, их условно объединяют в 4 группы:

группа отраслей инвестиционного машиностроения (тяжелое, энергетическое, транспортное, химическое, нефтяное, строительно-дорожное машиностроение), развитие которых определяется инвестиционной активностью;

группа предприятий тракторного и сельскохозяйственного машиностроения, машиностроения для перерабатывающих отраслей АПК и предприятий легкой промышленности, зависящих от платежеспособности сельхозпроизводителей и переработчиков сельскохозяйственной продукции, а также частично от спроса населения;

электротехника, приборостроение, станкостроение – группа наукоемких отраслей, так называемых комплектующих, развивающихся вслед за потребностями всех других отраслей промышленности, включая и само машиностроение;

автомобильная промышленность, выпуск продукции которой ориентирован на спрос конечных потребителей (производство легковых автомобилей), а также на потребность предприятий, фирм и исполнительных органов власти (производство грузовиков и автобусов).

В экономически развитых странах на долю машиностроения приходится от 30 до 50 % общего объема промышленной продукции. В Китае на долю машиностроения приходится 35 % от общего объема производства, в Италии – 36 %, в Великобритании – 39 %, в Германии – 53 %, в Японии – 54 %. Мировой экономический кризис особенно сказался на машиностроительной отрасли Украины.

Таким образом, целью данной статьи является проведение анализа динамики развития машиностроительной отрасли Украины, а также выявление ключевых факторов, оказывающих влияние на снижение промышленного потенциала данной отрасли.

В 2000 – 2008 гг. наблюдался рост производства машиностроительной продукции в среднем на 18,4 % ежегодно. Ввод в эксплуатацию основных фондов возрастал в среднем на 37,5 % и увеличился с 445 млн грн в 1999 г. до 3 385 млн грн в 2007 г. Прямые иностранные инвестиции в машиностроение составили к началу 2007 г. 966 млн долл. США, 2008 г. – 1013 млн долл. США и 2009 г. – 1090 млн долл. США. В 2007 – 2009 гг. удельный вес машиностроения в общем объеме иностранных инвестиций уменьшился с 3,6 до 3,1 %.

В 2007 – 2008 гг. наблюдался рост объемов реализации отечественной машиностроительной продукции. Но вследствие кризиса объемы реализации товарной продукции машиностроения за январь – июль 2009 г. в действующих ценах составили 36,1 млрд грн, что на 51,5 % меньше по сравнению с аналогичным периодом прошлого года. Тем не менее, рентабельность операционной деятельности машиностроительных предприятий за январь–июль 2009 г. составила 5,2 %, что лучше, чем в среднем по промышленности (1,7 %).

Если в докризисные годы экспорт по основным группам машиностроительной продукции стабильно увеличивался (на 52,7 % в 2007 г. и на 28,5 % в 2008 г.), то за 2009 г. он уменьшился на 52,2 %. Последствия кризиса сказались почти на всех видах промышленной деятельности, но в разной степени. Наибольшие потери понесло машиностроение (-52,2 %) [2]. В 2009 г. производство легковых автомобилей сократилось на 83,6 %, грузовых – на 78,7 %, грузовых вагонов – на 34,4 %, производство тракторов снизилось на 83,3 %.

Кризис существенно сказался на машиностроительной отрасли Украины.

В таблице и на рисунке представлены темпы прироста объемов производства машиностроительной отрасли в динамике за 2000 – 2010 гг.

Таблица

Динамика темпов прироста машиностроительной отрасли 2000 – 2010 гг.

Период	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Темп прироста к предыдущему периоду (%)	15,3	18,8	11,3	35,8	28	7,1	28,6	28,6*	-11,2	-52,2	32,7*

*Данные за январь–август

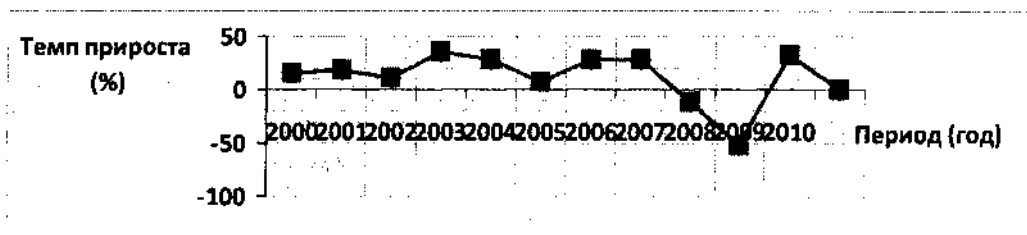

Рис. Темпы прироста объемов производства машиностроительных предприятий за 2000 – 2010 гг.

В 2010 г. объемы выпуска продукции увеличились на 32,7 %, в том числе на предприятиях по производству железнодорожного подвижного состава – на 163,2 %, машин и оборудования для сельского и лесного хозяйства – на 76,8 %, для добывающей промышленности и строительства – на 50,2 %, аппаратуры для радио, телевидения и связи – на 27,8 %, электрических машин и оборудования – на 17 %, машин и оборудования для металлургии – на 10,4 %, контрольно-измерительных приборов – на 5,5 %, автомобильного транспорта – на 3,7 %. За январь–август 2010 г. произведено 2,5 тыс. тракторов для сельского и лесного хозяйства, 642 верстаки для обработки дерева, 40,1 тыс. легковых автомобилей, 1,6 тыс. автобусов [2; 3]. К сожалению, положительная динамика по сравнению с прошлым годом обусловлена низкой базой сравнения.

В результате анализа динамики развития машиностроительной отрасли Украины были выявлены ключевые факторы, оказывающие влияние на снижение промышленного потенциала данной отрасли. К ним следует отнести:

- 1) изменение структуры конечного потребления, в которой доля товаров инвестиционного характера резко снизилась, что произошло под влиянием всемирного кризиса;
- 2) уменьшение платежеспособного спроса со стороны отечественных предприятий продукции машиностроительной отрасли;
- 3) сокращение доходов машиностроительных предприятий, в результате чего угасла собственная инвестиционная деятельность, которая содействует росту промышленного потенциала отрасли;
- 4) дефицит квалифицированных кадров.

Необходимо обновление технической базы, обновление основных фондов, проведение активной инновационной деятельности и, конечно же, привлечение инвестиций в тяжелые отрасли машиностроения. Учет выявленных факторов при формировании стратегии развития машиностроительного комплекса Украины является необходимым условием для обеспечения его устойчивого роста. Перспективами дальнейших исследований может быть разработка мероприятий по систематизации и мониторингу выявления внешних и внутренних условий, негативно влияющих на функционирование предприятий машиностроительной отрасли, что в свою очередь обеспечит своевременное реагирование и стабилизацию деятельности предприятий.

Литература: 1. Машинобудування в Україні: тенденції, проблеми, перспективи / під заг. ред. чл.-кор. НАН України Б. М. Данилишина. – Ніжин : ТОВ "Видавництво "Аспект-Поліграф", 2007. – 308 с. 2. Государственный комитет статистики в Украине. – Режим доступа : <http://www.ukrstat.gov.ua>. 3. www.news.finance.ua.